

סגנון הורות ובריאות ברשת

1. סגנון הורות

1.1 סגנונות הורות

הורים שונים נוטים לראות ולהגיב להתנהגות ילדיהם במגוון דרכים המבוססים בעיקר על הצרכים והשקפות העולם של ההורים. בדיון על סגנון הורות ישנם שני מדדים חשובים: תמיכה הורית- המבטאת את המידה בה הילד חווה חום, קבלה ותמיכה מההורים ושליטה הורית- המידה בה ההורים משתמשים בשליטה על מנת להגביל את התנהגות הילד (Baumrind, 1991). בהתבסס על שני מימדים אלו, בספרות המחקרית מקובל לסווג את סגנונות ההורות לארבע קבוצות שונות: הורות סמכותנית, סמכותית, מתירנית ובלתי מעורבת (Nijhof & Engels, 2007).

הורות מתירנית (Permissive)- ההורה רואה את עצמו כמשאב לסיפוק רצונות וצרכי הילד, לא מתפקד כסוכן פעיל האחראי על שינוי או עיצוב התנהגות המתמשכת והעתידי של הילד וכן, לא פועל בניסיונות לסייע לילד בויסות התנהגותו ואינו נוטה להענישו (Carter & Welch, 1981). הורה בעל סגנון הורות מתירני מקבל באופן מוחלט את הדחפים, התשוקות והמעשים של הילד. כמו כן, הוא יטה להתייעץ עם הילד לגבי החלטות, מדיניות וכללים. יתרה מכך, ההורה אף עשוי להימנע ממצבים בהם הוא צריך להפעיל שליטה ואינו יעודד את הילד לציית לסטנדרטים וכללים מקובלים. הוא ינסה לרתום את הילד במתן נימוקים, אך נדיר שיפעיל כוח גלוי לשם כך (Baumrind, 1968a). כמו כן, סגנון הורות זה מאופיין גם בהורות מפנקת בעלת קפדנות נמוכה, השואפת להנחות את התנהגות הילד באמצעות הבעת חיבה וקידום תקשורת חיובית (Moreno-Ruiz, Martínez-Ferrer & García-Bacete, 2019).

הורות סמכותנית (Authoritarian)- הורה בעל סגנון הורות סמכותני רואה ציות כסגולה ולא יחסס להפגין סמכות ישירה, כוחניות ועונשים כאשר פעולותיו או אמונותיו מתנגשות עם אלו של הילד (Carter & Welch, 1981). למעשה, הורה סמכותני מאמין כי תפקידו של ההורה הינו לשלוט ולעצב את התנהגות הילד ולהתאים אותה לאמות מידה קבועות שאותן הוא מוקיר ומעריך. בעיניו, יש להנחיל בילד ערכים של כבוד לסמכות, שימור הסדר החברתי והמבנה המסורתי. הורה זה אינו מאמין במשא ומתן עם הילד וסובר כי על הילד לקבל את סמכותו ללא עוררין. כמו כן, הוא מאופיין בתגובות נמוכה כלפי צרכי הילד ולא נוטה להגיב אליו בחום ואהבה (Baumrind, 1968a).

הורות סמכותית (Authoritative)- הורה בעל סגנון הורות סמכותי, ינסה לכוון את התנהגות הילד, אך אינו יתעקש על ציות בכל מחיר (Carter & Welch, 1981). הורה זה מאמין כי באחריותו לעצב

את ההתנהגות הילד, אך יש לעשות זאת באופן מכוון ומותאם לכל מצב. הורה זה מאופיין בתגובתיות גבוהה לצרכי הילד, מביע חום, אהבה ותומך בילדו. ההורה הינו מציאותי לגבי שימוש במגבלות ויטה לשתף את הילד בנימוקים מאחורי מדיניות החלטותיו. הוא יקדם דיונים ומשא ומתן עם הילד ואף ישאף לטפח רצונות לעצמאות מצד הילד ונד בוד ציות לכללים המשמעתיים. לפיכך, בהורות סמכותית ישנו דגש רב על ההבדל בין ההורה לילד והוא לא יחשוש להפעיל את סמכותו במידת הצורך, אך בד בבד לא ישאף להגביל את הילד לחלוטין ויכיר ברצונות ובצרכים האישיים של הילד. הורים בעלי סגנון הורות סמכותי משתמשים בנימוקים ככוח על מנת להשיג את מטרותם, הם אינם מבססים את החלטותיהם על סמך תשוקות הילד בלבד וכן, אינם רואים את עצמם כצודקים בלעדיים (Baumrind, 1968a).

מתוך ההשוואה בין סגנונות ההורות ניתן לראות כי סגנון הורות סמכותי וסמכותני דומים בשאיפה להקניית משמעת וסמכות הורית, אך נבדלים באופן בו סמכותם באה לידי ביטוי. הורים בעלי סגנון הורות סמכותני יטו להפגין את כוחם באופן כפייתי ותקיף ויקפידו לשמר ולהדגיש את ההבדלים ההיררכיים במשפחה. סמכותם תבוא לידי ביטוי באיומים ומתן פקודות, ללא מתן נימוקים ולא לאפשר לילד ברירה, אלא לציית. לעומת זאת, הורים בעלי סגנון הורות סמכותי יפגינו את סמכותם אך באותה נשימה ישאפו לעודד משא ומתן עם הילד, וישתמשו בשיטות הגיוניות המכוונות לויסות התנהגות הילד ובהשגת תוצאות רצויות. הורים אלו יפגינו את כוחם וסמכותם, אך לא מתוך מקום חזק ותובעני, אלא מתוך מקום המקדם פתיחות מחשבתית ומקום לילד לבטא את רצונותיו. גישה זו מאפשרת לילד לבחור בין ציות לדרישות ההורה לבין לדון עמו וכן לנסות להגיע ביחד לפשרה המקובלת הן על ההורה והן על הילד (Baumrind, 2012).

בנוסף, ישנו גם סגנון הורות לא מעורב (uninvolved) - הורים בעלי סגנון הורות זה נמוכים הן בתגובתיות והן בדרישות כלפי ילדם. לפיכך, הם אינם תומכים בו, אך גם אינם מפגינים ניסיונות לשליטה בהתנהגות הילד. הם נוטים להגיב באדישות יחסית אליו, לא מעורבים (Huver, Otten, De Vries & Engels, 2010) ובמקרים קיצוניים, אף להגיב בדחייה והזנחה כלפי הילד (Baumrind, 1991). מבין כל ארבעת סגנונות ההורות, סגנון הורות זה נחשב לגרוע מכולם, זאת משום שהורים בעלי סגנון